

Resolució en el marc de l'expedient **AO-00144/2024**, relatiu a la devolució d'ingressos indeguts en els procediments de la renda garantida de ciutadania

Antecedents

En el marc de l'actuació d'ofici 144/2024, oberta al mes de juliol d'enguany, la institució del Síndic de Greuges de Catalunya us va fer arribar a l'octubre una primera resolució amb recomanacions sobre els requeriments de devolució de quanties percebudes en concepte de la renda garantida de ciutadana (RGC). En aquesta resolució, us vam suggerir que calia:

- Assolir un equilibri adequat entre els diversos interessos i drets en joc en la qüestió dels pagaments indeguts de l'RGC. En aquest sentit, vam demanar incorporar, en les resolucions en curs, els elements que fonamenten les sentències del Tribunal Europeu de Drets Humans i del Tribunal Suprem citades en el document.
- Tenir una actitud proactiva i evitar exigir el retorn econòmic a les persones
  - a) quan l'Administració no ha estat diligent a l'hora de modificar la quantia del pagament de l'RGC, i b) quan ha transcorregut un període de temps innecessàriament llarg entre el canvi en la quantitat dels ingressos econòmics dels beneficiaris i la reclamació de les quantitats abonades indegudament en concepte d'RGC.
- Buscar la cobertura legal més adient per condonar el deute per ingressos indeguts en el marc de l'RGC a tots els titulars de la prestació que no haguessin contribuït a l'error de l'Administració.

L'endemà de la nostra resolució, el 23 d'octubre, en la vostra compareixença parlamentària, vau manifestar la possibilitat d'una amnistia a famílies vulnerables que haguessin rebut aquests pagaments indeguts si se'n documentava la vulnerabilitat actual i no hi havia hagut mala fe per obtenir els ingressos. Arran d'això, desenes de persones s'han adreçat a la nostra institució perquè ja han rebut la comunicació per retornar els pagaments indeguts –en alguns casos, fins i tot l'anunci d'execució de la resolució– i els fa por quedar fora de la possible condonació, malgrat estar en situació de vulnerabilitat, de no haver actuat amb mala fe i d'estar en els supòsits en què l'Administració no ha estat diligent.

Cal tenir en compte que la raó última de l'RGC és garantir els mínims d'una vida digna a aquelles persones i unitats familiars que es troben en una situació de vulnerabilitat i exclusió social i econòmica. En aquest sentit, la voluntat del

Síndic de Greuges de Catalunya

Passeig de Lluís Companys, 7

08003 Barcelona

Tel 900 124 124 (gratuit) Fax 933 013 187

sindic@sindic.cat

www.sindic.cat

legislador és tan clara que va establir la previsió en l'apartat 3 de l'article 7 de la Llei 14/2017, del 20 de juliol, de la renda garantida de ciutadania: **“Tenen dret a la renda garantida, excepcionalment, les persones que no compleixen els requisits establerts però en les quals concorren circumstàncies extraordinàries per les quals es troben en una situació d'especial necessitat [...]”**.

L'acomodació d'aquesta voluntat, en el cas de les persones obligades al retorn de quantitats indegudament percebudes, ens porta a preguntar-nos com es poden garantir els mínims d'una vida digna a persones a qui s'exigeix que retornin quantitats de diners no menors i sovint inassolibles, tenint en compte que continuen en la situació de vulnerabilitat que els va fer beneficiaris de la prestació.

Sembla difícilment compatible l'observança de la raó última de l'RGC amb l'obligació del retorn de les quantitats reclamades, tenint en compte les condicions en què sembla que s'han produït aquestes reclamacions, com ja vam exposar en la resolució del 22 d'octubre. De fet, es deixa entreveure una clara contradicció entre l'esperit de la llei i l'exigència del reingrés d'aquestes quantitats desproporcionades a aquelles persones que es troben en aquesta situació.

D'una banda, l'aplicació rígida del precepte de l'obligació del retorn d'aquestes quantitats sense una adaptació a les circumstàncies individuals pot conduir a una situació d'inequitat generalitzada que distaria molt de la finalitat de la llei. D'altra banda, el fet que la possible condonació del retorn d'aquests ingressos indeguts s'apliqui només a qui no disposava d'un acte administratiu que emparés l'execució forçosa en el moment de l'aprovació de la nova regulació pot conduir a una situació de trencament del principi d'igualtat. El trencament del principi d'igualtat es faria molt evident en totes les persones que es troben en la situació exposada en la resolució del 22 d'octubre i ja han satisfet de manera total o parcial el retorn de les quantitats reclamades.

Conclusions i recomanacions

Sense perjudici que aquesta institució no ha rebut encara el vostre determini sobre les recomanacions de la nostra resolució de 22 d'octubre en el marc de l'actuació d'ofici 144/2024, davant les derivades posteriors a la vostra compareixença parlamentària del dia 23, i en espera de la concreció dels anuncis fets davant la Comissió Parlamentària, us suggerim:

- Considerar que l'obligació de retornar les quantitats ingressades indegudament és un acte clarament desfavorable per a qualsevol persona que es troba en una situació de vulnerabilitat econòmica i que no ha tingut un paper actiu per ser beneficiària d'aquestes quantitats indegudes. Altrament, l'execució de l'acte podria comportar perjudicis d'impossible o difícil reparació, donades les circumstàncies de les persones afectades.
- Recordar que l'article 74.1 de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, prescriu que “la

competència per a revocar un acte de gravamen o desfavorable correspon a l'òrgan que l'ha dictat”.

- Valorar, d'acord amb l'article 109.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPAC), la revocació dels actes d'execució del retorn dels pagaments indeguts en el marc de la prestació de l'RGC d'aquelles persones per a les quals no hagi transcorregut el període de prescripció i que d'entrada es trobin en les casuístiques descrites; entre d'altres, la manca de diligència de l'Administració.

- Valorar l'abast d'aquestes revocacions en coherència amb la finalitat de l'RGC i amb les consideracions explicitades en l'apartat anterior d'aquesta mateixa resolució i en la resolució emesa en el marc de l'actuació d'ofici 144/2024, de 22 d'octubre de 2024.

Suggerim, també, específicament:

- Preveure també l'efecte retroactiu de les revocacions, amb els límits assenyalats en el punt anterior, ja que aquesta projecció cap al passat no és contrària a l'article 9.3 de la CE ni a l'article 57.3 de la Llei 30/1992, i troba acomodació en la interpretació del Tribunal Suprem, en la sentència del 5 de febrer del 2014.

- Comunicar-nos el vostre determini sobre aquests suggeriments i les mesures que s'adoptaran. Donada la naturalesa de la problemàtica, i sempre tenint present el risc notabilíssim d'incrementar la precarietat social i econòmica de les persones interessades en el supòsit que hagin de fer front a una demanda de reintegrament total o parcial de la renda percebuda al llarg dels darrers mesos o anys, us agraïrem que la determinació al nostre suggeriment es produeixi en el mínim interval de temps possible.